

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

29 aprilie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul	Iulia Sîrcu
Judecători:	Galina Stratulat, Ion Druță,
	Ion Corolevschi, Iuliana Oprea

judecînd recursul declarat de Comisia Națională de Integritate, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a lui Mihail Șleahțișchi împotriva Comisiei Naționale de Integritate cu privire la contestarea actului și încasarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 08 octombrie 2014,

C O N S T A T Ă :

La data de 11.02.2014, Mihail Șleahțișchi s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Naționale de Integritate cu privire la contestarea actului de constatare cu nr.03/3 din 23.01.2014 și încasarea prejudiciului moral în valoare de 300 000 lei și a cheltuielilor de judecată cu titlu de asistență juridică în valoare de 17 000 lei.

Relatează reclamantul că la data de 30.09.2013 Comisia Națională de Integritate a fost sesizată de către Centrul Național Anticorupție pentru a verifica respectarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese și incompatibilitatea relațiilor între fondatorul, conducătorul Asociației Obștești „Instituția Privată Universitatea Deschisă Europedia” și activitatea fostului ministru al Educației, Mihail Șleahțișchi, precum și controlul declarațiilor cu privire la venituri, proprietate și interese personale.

Reclamantul a menționat că din 24.07.2012 nu deține funcția de ministru, astfel consideră că, termenul în care CNI avea dreptul de a verifica incompatibilitățile acestuia s-au prescris la 24.07.2012. Respectiv, prin decizia din 24.10.2013 cu nr. 40/2, a fost aprobat procesul-verbal de inițiere a procedurii de control nr. 03/82, prin care s-a decis inițierea procedurii de control în privința ex-ministru al Educației, Mihail Șleahțișchi, privind eventuala încălcare a regimului juridic al conflictului de interese și al incompatibilității; Inițierea procedurii de control în privința proprietății dobândite și veniturilor obținute de către Mihail Șleahțișchi; Informarea lui Mihail Șleahțișchi despre decizia adoptată.

La data de 23.01.2014, a fost adoptat actul de constatare cu nr. 03/3, prin care a fost constatată încălcarea regimului juridic al conflictului de interese de către Mihail Șlehtițchi, fiind în funcția de consilier al Președintelui Republicii Moldova, exprimată prin autorizarea Asociației Obștești „Instituția Privată Universitatea Deschisă Europedia”, la care este fondator, să desfășoare activitate de avizare a planurilor, programelor de formare profesională continuă pentru adulți, contra plată și coordonarea cuantumului taxelor prin avizarea planurilor/programelor de învățământ pentru formarea continuă a adulților; Încălcarea regimului juridic al incompatibilității de către Mihail Șlehtițchi, prin deținerea funcției de ministru al educației în perioada 14.01.2011-24.07.2012 și a funcției de consilier al Președintelui Republicii Moldova în domeniul culturii, învățământului și științei din 27.07.2012, concomitent cu calitatea de fondator al Asociației Obștești „Instituția Privată Universitatea Deschisă Europedia”; Lipsa încălcării regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății pentru anul 2012 de către Mihail Șlehtițchi; S-a decis comunicarea despre rezultatele controlului Centrului Național Anticorupție, precum și transmiterea Actului de constatare, după rămânerea definitivă a acestuia, pentru aplicarea sancțiunii prevăzută de art. 313¹ Cod contravențional, domnului Mihail Șlehtițchi; S-a decis sesizarea Președintelui Republicii Moldova în vederea inițierii procedurii de destituire din funcție în ordinea art. 64, alin. (1), lit. c) al Legii nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, întru încetarea situației de incompatibilitate prevăzute de art. 25, alin (6) al aceleiași legi; S-a decis comunicarea Actului de constatare lui Mihail Șlehtițchi.

Reclamantul consideră actul de constatare nr. 03/3 din 23.01.2014 al Comisiei Naționale de Integritate ca fiind ilegal și urmează a fi anulat ca fiind emis cu încălcarea normelor de drept procedural și material, deoarece Comisia Națională de Integritate nu a fost în drept să emită decizia dată or, aceasta nu este reglementată de Regulamentul CNI și reprezintă o încălcare a procedurii de control.

Cu referire la speța dată CNI, după sesizare, era în drept în termen de 30 de zile lucrătoare să emită actul de constatare. Mai mult decât atât, CNI a încălcat și prevederile Codului Contravențional prin care sunt impuse prescripțiile de 3 luni pentru a fi trasă persoana la răspundere și de 1 an pentru a constata contravenția, deoarece în aceste circumstanțe CNI a acționat ca un organ judiciar, respectiv urma să respecte și principiile ce se impun unui proces, și nu doar principiul publicității pe care l-au respectat, dar și principiul contradictorialității, ori, lipsa sa în fața CNI pentru a prezenta poziția sa personal sau prin reprezentant, este o încălcare a unei personalități ce se bucură de respect și credibilitate, invocând faptul că pârâtul, potrivit pct. 42 al Regulamentului CNI, avea obligația să efectueze controlul în termen de 30 zile lucrătoare, fără a aproba procesul-verbal de inițiere a procedurii de control, pe când, controlul a durat 58 de zile lucrătoare, or, termenul de 30 de zile lucrătoare este un termen de decădere și depășirea acestuia duce la nulitatea actelor emise ulterior în urma verificărilor efectuate, pârâtul a adoptat actul de constatare nr. 03/3, pe când Comisia Națională de Integritate, după ce a fost sesizată, urma să adopte două acte de constatare, în termen de 30 zile lucrătoare, unul ca urmare a verificărilor dispozițiilor legale ale veniturilor și proprietății și altul ca urmare a verificărilor respectării dispozițiilor legale ale conflictului de interese și incompatibilității. În pofida normelor legale ce reglementează activitatea CNI, aceasta a emis o decizie care nu este în drept

să o emită, mai mult decât atât a mai depășit și termenul de examinare a sesizării cu 28 de zile și a adoptat un singur act de constatare pe când urma să emită două acte separate.

Reieșind din cele relatate reclamantul s-a adresat cu prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Naționale de Integritate prin care a solicitat anularea actului de constatare nr. 03/3 din 23.01.2014, ca fiind ilegal în fond și emis cu încălcarea procedurii; încasarea din contul pîrîtului a prejudiciului moral în sumă de 300 000 lei pentru restabilirea drepturilor încălcate, încasarea din contul pîrîtului a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 17 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 27.05.2014, cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial și s-a dispus anularea actului de constatare nr. 03/3 din 23.01.2014 emis de Comisia Națională de Integritate, de asemenea s-a dispus și încasarea din contul Comisiei Naționale de Integritate a sumei de 5000 lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 10000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, în total suma de 15000 lei.

Cu hotărârea în cauză nu au fost de acord atât Mihail Sleahtițchi, cît și Comisia Națională de Integritate, ambii au depus apel, potrivit căroră Mihail Sleahtițchi a solicitat casarea parțială a hotărârii instanței de fond în partea încasării cuantumului prejudiciului moral acordat și în partea compensării cheltuielilor de judecată cu emiterea unei noi hotărâri în această parte, prin care cerința în cauză să fie admisă integral în sensul solicitat. Comisia Națională de Integritate prin cererea sa de apel a solicitat casarea integrală a hotărârii instanței de fond, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Mihail Sleahtițchi să fie respinsă integral ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 octombrie 2014, au fost respinse ca neîntemeiate cererile de apel depuse de Sleahtițchi Mihail și Comisia Națională de Integritate.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de ambii apelanți nu și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului.

Totodată, a fost indicat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural și în consecință a adoptat o hotărîre legală și întemeiată.

Considerînd ilegală decizia instanței de apel, la 29 decembrie 2014, Comisia Națională de Integritate a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 08 octombrie 2014 și a hotărîrii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 27.05.2014, cu pronunțarea unei noi decizii prin care acțiunea formulată să fie respinsă integral ca neîntemeiată.

În argumentarea recursului recurentul a invocat că atât instanța de fond cît și cea de apel la adoptarea hotărîrii și respectiv a deciziei litigioase nu au aplicat legea materială care trebuia a fi aplicată și au aplicat legea materială care nu trebuia să fie aplicată, de asemenea eronat au interpretat legea.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de Comisia Națională de Integritate a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificând, în limitele invocate în recurs, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursul declarat urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

Conform art. 445 alin (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să-l admită și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit consideră că instanța de apel a judecat apelul cu aplicarea eronată a normelor de drept material, situație ce impune rejudecarea cauzei, or, eroarea respectivă nu poate fi înlăturată de instanța de recurs.

Potrivit materialelor cauzei, reclamantul Mihail Șleahțișchi s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Naționale de Integritate cu privire la contestarea actului de constatare cu nr.03/3 din 23.01.2014 și încasarea prejudiciului moral în valoare de 300 000 lei și a cheltuielilor de judecată cu titlu de asistență juridică în valoare de 17 000 lei.

Instanța de fond a admis parțial acțiunea și a dispus anularea actului de constatare nr. 03/3 din 23.01.2014 emis de Comisia Națională de Integritate, de asemenea a dispus și încasarea din contul Comisiei Naționale de Integritate a sumei de 5000 lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 10000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, în total suma de 15000 lei. Soluție menținută de instanța de apel care a respins ca neîntemeiate cererile de apel depuse de Șleahțișchi Mihail și Comisia Națională de Integritate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ilegală decizia instanței de apel, deoarece provine din interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Astfel, reține Colegiul că, Mihail Șleahțișchi, deținând funcția de ministru, în perioada vizată, și totodată având calitatea de fondator al asociației obștești Universitatea Deschisă „Europedia”, a autorizat asociația obștească, Instituția privată Universitatea Deschisă „Europedia”, să desfășoare activitate de avizare a planurilor, programelor de formare profesională continuă pentru adulți, contra plată.

Din informația prezentată de Centrul Național Anticorupție, în sesizarea nr. 03/24-3891 din 26.09.2013, Colegiul reține că în perioada 27.06.2011-10.04.2013, asociația obștească Universitatea Deschisă „Europedia” a prestat servicii de avizare a planurilor, programelor de formare profesională continuă pentru adulți către 98 solicitanți, preponderent agenți economici, în sumă totală de 225 700 lei.

Prin urmare, Colegiul conchide că, Mihail Șleahțișchi activând în funcția de ministru al educației, în conformitate cu prevederile art. 2 al Legii nr. 16 din 15.02.2008 cu privire la conflictul de interese, a admis conflictul de interese exprimat prin conflictul dintre exercitarea atribuțiilor funcționale în calitate de ministru și interesul personal, material sau nematerial, care rezultă din relațiile sale cu persoane juridice (asociația obștească Universitatea Deschisă „Europedia”), la care acesta este fondator, la autorizarea asociației obștești, Instituția privată Universitatea Deschisă „Europedia”, pentru desfășurarea activității de avizare a planurilor, programelor de formare profesională continuă pentru adulți, contra plată, precum și prin coordonarea

cuantumului taxelor pentru avizarea planurilor/programelor de învățământ pentru formarea continuă a adulților.

Menționează Colegiul că, Mihail Șleahțișchi, deținea calitatea de subiect al declarării, conform prevederilor art. 3 lit. a), f) al Legii nr. 16 din 15.02.2008 și art. 3 al Legii nr. 1264 din 19.07.2002, în perioada 14.01.2011-24.07.2012 fiind persoană cu funcție de demnitate publică (ministru al educației) Mihail Șleahțișchi ca subiect cade sub incidența Legii nr. 64 din 31.05.1990 cu privire la Guvern.

Conform art. 5 al Legii nr. 16 din 15.02.2008 cu privire la conflictul de interese, dl Mihail Șleahțișchi în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu avea obligația de a lua decizii conducându-se de legislația corespunzătoare și de politica statului în domeniul respectiv, ținând cont de interesul public și renunțând la interesele personale.

Iar, în conformitate cu alin. (2) art. 7 al Legii nr. 16 din 15.02.2008, Mihail Șleahțișchi avea obligația de a acționa în orice moment astfel încât să servească drept exemplu pentru alți funcționari publici și pentru alte persoane fizice și va accepta responsabilitatea pentru modul în care își desfășoară activitatea în calitate de persoană privată la numirea în funcția publică și în timpul exercitării ei, precum și responsabilitatea pentru evitarea, identificarea, declararea și soluționarea conflictelor de interese în beneficiul interesului public.

Conform prevederilor lit. l) art. 9 al Legii nr. 16 din 15.02.2008 cu privire la conflictul de interese, prevede că persoana prevăzută la alin. (3) va informa interesul, al său ori a persoanelor apropiate, legat de decizia pe care trebuie să o ia personal sau la luarea căreia trebuie să participe, ori la acțiunea pe care trebuie să o întreprindă în îndeplinirea atribuțiilor sale de serviciu.

Astfel, Colegiul, reieșind din reglementările enunțate mai sus, conchide că instanța de apel *a omis să examineze fondul cauzei ce ținea de un conflict de interese și o situație de incompatibilitate, apreciind eronat lipsa acestora în raport cu persoana lui Mihail Șleahțișchi.*

În același context, Colegiul consideră că instanța de apel a omis să examineze fondul cauzei concluzionând eronat precum că, existența conflictului de interese nu corespunde circumstanțelor de fapt invocate de CNI, deoarece Mihail Șleahțișchi de la data de 24.07.2012 nu mai deținea funcția de ministru al educației în Republica Moldova, iar inițierea unui control în acest sens la data de 24.10.2013 de către CNI, peste un an, privitor la incompatibilitatea lui Mihail Șleahțișchi cu funcția de Ministru al Educației este cel puțin inutilă, concluziile și actele adoptate în acest sens sunt inadmisibile și nu pot avea putere retroactivă asupra situațiilor de drept care deja s-au epuizat, asupra unui funcționar public care la momentul controlului nu mai deținea această-funcție de mai bine de un an și corespunzător nu poate fi sancționat pentru o funcție pe care nu o deține.

Or, reține Colegiul că, la examinarea cererii, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că, conform pct. 4 lit. e) al Legii nr. 180 din 19.12.2011 cu privire la Comisia Națională de Integritate, Comisia sesizează instanța de judecată în cazul în care se constată că una dintre persoanele supuse dispozițiilor legale privind conflictul de interese a emis/adoptat un act administrativ, a încheiat un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese, în vederea constatării nulității actului respectiv.

Totodată, în argumentarea aprecierii critice asupra concluziei instanței de apel conform căreia, la momentul controlului, Mihail Șlehtițchi nu mai deținea această funcție, Colegiul reține că, conform art. 12 alin. (2) și (3) din Legea nr. 16 din 15.02.2008 cu privire la conflictul de interese, Comisia Națională de Integritate sesizează instanța de judecată pentru constatarea nulității actelor administrative emise/adoptate sau actelor juridice încheiate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese. Sesizarea *se depune din oficiu* sau la cererea persoanei care se consideră lezată în drepturi ca urmare a unui conflict de interese. *Sesizarea se depune și în cazul în care persoana care a emis/adoptat un act administrativ sau a încheiat un act juridic cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese nu mai deține funcția respectivă.*

Astfel, conchide Colegiul că, în vederea realizării reglementărilor în cauză, Comisia Națională de Integritate este în drept de a iniția un control în vederea determinării conflictului de interese.

Instanța de recurs stabilește că, faptele indicate mai sus se constată prin actul emis de Comisia Națională de Integritate. Actele efectuate de către intimat în perioada deținerii unei funcții anterioare au acțiune și pe viitor, astfel actul de constatare indică niște fapte ce au valoare juridică, care nu țin doar de sancționare, ci mai mult, de evoluția situației datorită unui conflict de interes din trecut ce are un impact pe viitor, fapt ce tocmai contrariu dovedește utilitatea emiterii actelor de constatare de acest gen.

Astfel, Colegiul consideră că, instanța de apel eronat s-a expus asupra legalității actului de constatare nr. 03/3 din 23.01.2014 emis în privința ministrului Mihail Șlehtițchi, considerînd neîntemeiat că acestuia nu i se aplică situația de incompatibilitate.

Ținînd cont de calitatea lui Mihail Șlehtițchi, de fondator al asociației obștești Instituția privată Universitatea Deschisă „EUROPEDIA”, de genul de activitate și scopul asociației, Colegiul constată că, activitatea acesteia are tangențe cu funcțiile deținute de intimat și de funcția deținută de ministru al educației, în perioada 14.01.2011-24.07.2012, precum și de funcția actuală de consilier al Președintelui Republicii Moldova în domeniul culturii, învățămîntului și științei, deținută din 25.07.2012.

Respectiv, instanța de apel urmează să se expună asupra actului de constatare nr. 03/3 din 23.01.2014, emis în privința activității lui Mihail Șlehtițchi prin prisma dispozițiilor legale privind conflictul de interese, aplicat speței în cauză.

Astfel, instanța de recurs concluzionează că constatările instanței de apel privind încălcarea regimului juridic al conflictului de interese admis de către Mihail Șlehtițchi, ca nefiind pasibilă examinării deoarece este neîntemeiată și lipsită de forță probantă, sunt eronate.

În același timp, Colegiul constată că instanța de apel nu s-a expus asupra fondului cauzei, deoarece eronat a considerat că circumstanța dată nu este pasibilă examinării ca urmare a lipsei conflictului de interese și a incompatibilității între calitatea de ministru al educației (în trecut), consilier al președintelui Republicii Moldova, în domeniul culturii, învățămîntului și științei (în prezent) deținute de Mihail Șlehtițchi și calitatea de fondator al Asociației obștești, Instituția privată Universitatea Deschisă „Europedia”.

Avînd în vedere cele constatate, întru garantarea tuturor drepturilor procesuale în mod egal tuturor participanților la proces, drept garantat prin prevederile art. 6 CEDO, conducîndu-se de prevederile art. 432 alin. (2) CPC al RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, constatînd o eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, a conchis admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 08 octombrie 2014 și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii, instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate în dosar și, în dependență de situația stabilită, să adopte o hotărîre legală și întemeiată.

Ținînd cont de cele indicate, conform art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de Comisia Națională de Integritate.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 08 octombrie 2014, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Mihail Șleahțișchi împotriva Comisiei Naționale de Integritate cu privire la contestarea actului și încasarea prejudiciului moral și cauza se remite la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecători.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Galina Stratulat

Ion Druță

Ion Corolevschi

Iuliana Oprea